

Ad Fontes

**Českomoravská společnost pro úzký film s. r. o.
(/1939/ 1941–1953)**

Českomoravská úzkofilm-společnost s ručením omezeným (dále jen ČMÚ) byla ustavena na základě společenské smlouvy ze dne 5. 12. 1941.¹⁾ Sídlem společnosti se stala Praha, avšak oddělení pro výrobu a zpracování úzkých filmů sídlilo ve Zlíně. Předmětem podnikání bylo „půjčování a provoz, jakož i využití němých a zvukových úzkých filmů všeho druhu, jako zábavných, kulturních a propagačních filmů, filmových týdeníků atd., výroba kulturních a propagačních filmů, dále pořádání putovních představení úzkých filmů v místech bez biografu, získávání, najímání, pachtování biografů pro úzký film, jakož i účast na nich, dále nákup a prodej náradí a příslušenství pro úzký film, jakož vůbec všechny obchody se shora označenými účely přímo nebo nepřímo související“.²⁾ Výše kmenového kapitálu byla stanovena na 200 000 Kč, přičemž většinu kapitálu do společnosti vložila německá filmová společnost Deutscher Schmalfilmgesellschaft z Berlína (dále jen Descheg), a to 190 000 Kč. Zbývajících 10 000 Kč poskytl obchodník Franz Treml. ČMÚ je tudíž považována za dceřinou společnost společnosti Descheg. Jelikož společnost byla převážně založena na německém kapitálu, tak i vedení společnosti bylo z větší části národností německé. Například jednatelem společnosti se stal obchodník Walter Demel a dále byla zřízena dozorčí rada ve složení Dipl. Ing. Anton Zankl, Dr. Johannes Eckardt a Dr. Radim Kolousek. Dne 10. 3. 1942 byla společnost zapsána do obchodního rejstříku při Krajském soudu obchodním v Praze.³⁾ Dne 24. 1. 1942 se valná hromada usnesla na změně českého názvu společnosti na Českomoravská společnost pro úzký film s. r. o. (dále stále ČMÚ) a předmět podnikání se rozšířil o provoz filmového ateliéru a kopírovacího ústavu. Tyto změny byly do obchodního rejstříku zapsány dne 7. 9. 1942.⁴⁾ Na další valné hromadě, konané dne 15. 12. 1942, bylo rozhodnuto o navýšení kmenového kapitálu na 1 000 000 Kč. Potřebných 800 000 Kč poskytla opět společnost Descheg.⁵⁾ Dne 7. 12. 1942 byl Walter Demel odvolán z funkce jednatele společnosti a novým jednatelem se stal obchodník Franz Treml, jenž zastával funkci jednatele až do 5. 9. 1944. Poté jej v této funkci vystřídal obchodník z Berlína Fritz Genegel. Dozorčí rada do této doby své složení nezměnila.⁶⁾ Jak již bylo uvedeno výše v popisu předmětu činnosti, ČMÚ se zabývala především výrobou a dis-

1) Národní filmový archiv (dále jen NFA), f. Českomoravská společnost pro úzký film s. r. o. (dále jen ČMÚ), k. 1, inv. č. 1, fol. 1–4.

2) *Úřední list Protektorátu Čechy a Morava*, 22. 8. 1942, č. 197, s. 7521.

3) Zdeněk Š t á b l a, *Data a fakta z dějin čs. kinematografie 1896–1945*, sv. 4. Praha: Československý filmový ústav 1990, s. 322; *Úřední list Protektorátu Čechy a Morava*, 22. 8. 1942, č. 197, s. 7521; viz též NFA, f. ČMÚ, k. 1, inv. č. 1, fol. 2, 6.

4) *Úřední list Protektorátu Čechy a Morava*, 2. 12. 1942, č. 284, s. 11232.

5) NFA, f. ČMÚ, k. 1, inv. č. 1, fol. 14, 21; k. 3, inv. č. 44, fol. 16.

6) NFA, f. ČMÚ, k. 1, inv. č. 3, fol. 4, 6; k. 1, inv. č. 1, fol. 15, 22, 25; k. 1, inv. č. 5, fol. 1.

tribucí úzkých filmů, tj. filmů šíře menší než 35 mm. Šlo převážně o filmy kulturní, propagační a dokumentární, včetně filmových týdeníků. ČMÚ vyráběla také filmy na zakázku, především propagační a dokumentární. Například po zestátnění československé kinematografie byly ve výrobních oddělení Zlín nalezeny nedokončené filmy s názvy *CHOV PRASAT* (objednávka Ministerstva zemědělství), *CHVÁLA PLETARSTVÍ* (objednávka firmy Baťa), *MILTEX* (reklamní objednávka) nebo *CUKR*.⁷⁾ ČMÚ taktéž spolupracovala se společnostmi Descheg, Ufa-film, Aktualita a Československá filmová kronika.⁸⁾ Společnost zásobovala tuzemská kina a zároveň měla možnost již od roku 1942 prostřednictvím společnosti Descheg vyvážet filmy do zahraničí, konkrétně do Banátu, Belgie, Bulharska, Dánska, Francie, Chorvatska, Itálie, Maďarska, Rumunska, Španělska, Švédska a Švýcarska.⁹⁾ Jelikož byla ČMÚ společností německou, propadl v roce 1945 její majetek státu v souladu s dekretem č. 50/1945 Sb ze dne 11. 8. 1945. Ke dni 28. 8. 1945 měly být odevzdány veškeré provozní prostředky a měl být zastaven provoz, což se však nestalo.¹⁰⁾

Po zestátnění československé kinematografie v roce 1945 společnost nadále provozovala obchody a zapůjčovala filmy (až do roku 1947), ačkoliv již byla v likvidaci. Jejím správcem byl za účelem likvidace jmenován František Pilát.¹¹⁾ Po Františku Pilátovi byli likvidátory Dr. Lesaň, Dr. Šenfeld, p. Hruška a p. Neumann, později byl prozatímním likvidátorem jmenován Rudolf Hájek. Výnosem Ministerstva informací ze dne 30. 4. 1948 byli likvidací pověřeni Antonín Rajmon, František Dostálek a František Einhorn.¹²⁾

Rozhodnutím Ministerstva informací a osvěty ze dne 11. 2. 1949 byl národním správcem společnosti jmenován Dr. Karel Myška.¹³⁾ Po smrti Karla Myšky Ministerstvo informací a osvěty dne 22. 6. 1950 jmenovalo správcem a likvidátorem Československý státní film; výkonem funkce pak pověřilo úsek Hospodářství a správa Československého státního filmu.¹⁴⁾ Naposledy funkci likvidátora zastával JUDr. Václav Šefrna (od 6. 10. 1950).¹⁵⁾ Ještě koncem roku 1952 nebyla likvidace společnosti dokončena, neboť stále nebyly oceněny převzaté provozní prostředky.¹⁶⁾

Ve fondu společnosti Českomoravská společnost pro úzký film s. r. o. (3 kartony, 3 úřední knihy) se dochovaly základní písemnosti zachycující vznik společnosti (především opis společenské smlouvy, na jejímž základě byla společnost založena a písemnosti z jednání o kmenovém kapitálu) a částečně písemnosti z oblasti hospodářské a finanční (hlavně exploatační smlouvy, bilance, daňové a účetní doklady). Ve velké míře se nám pak dochovaly písemnosti personální povahy (mj. personální složky zaměstnanců) a taktéž písemnosti z období likvidace společnosti (mj. inventury a soupisy majetku společnosti, vyřizování pohledávek a zprávy o činnosti a likvidaci společnosti). Fond Českomoravská společnost pro úzký film s. r. o. není zcela ucelený, přesto by badatel mohl poskytnout nemálo informací o malé německé firmě, zabývající se výrobou specifického druhu filmů.

Marcela Kalašová

7) Tamtéž, k. 3, inv. č. 47, fol. 1.

8) Tamtéž, k. 1, inv. č. 16, fol. 8-14, 22-26.

9) Tamtéž, k. 1, inv. č. 10, fol. 1.

10) Tamtéž, k. 3, inv. č. 47, fol. 12.

11) Tamtéž, k. 3, inv. č. 44, fol. 6, 8.

12) Tamtéž, k. 3, inv. č. 45, fol. 2-4; k. 3, inv. č. 60, fol. 1.

13) Tamtéž, k. 3, inv. č. 44, fol. 10; k. 3, inv. č. 45, fol. 6, 10.

14) NFA, f. ČMÚ, k. 3, inv. č. 45, fol. 35.

15) Tamtéž, k. 3, inv. č. 45, fol. 36.

16) Tamtéž, k. 3, inv. č. 45, fol. 41-42.